

Dagblad Trouw in de bocht

Juiste partner kiezen blijkt lastig voor academici

Veel academici slagen er niet in de juiste partner te kiezen. Zes procent begint z'n relatie ronduit ongemotiveerd. Onder mannen is dat percentage zelfs twee keer zo hoog. Bij veel academici neemt de motivatie in de loop van de relatie eerder af dan toe. Bijna de helft wordt nog minder enthousiast, slechts één op de zes voelt de motivatie tijdens de relatie toenemen. Die gebrekkige motivatie bij de start van de relatie is een van de redenen dat relaties vaak stuklopen.

Wat vind jij nou van zo'n krantenbericht? Ja, je mist een bronvermelding. Die wordt helaas niet gegeven. En je vindt het een onzin-artikel, – waarom dan? Ja, dat woordje *ongemotiveerd* verdient inderdaad enige uitleg. Maar het spijt me, de verslaggever heeft het niet toegelicht. Al met al vind je het een onzin-artikel? Je hebt gelijk, ik heb het uit mijn duim gezogen. De werkelijke tekst luidt aldus:

Juiste boek kiezen blijkt lastig voor bibliotheekbezoekers

APELDOORN – Veel leden van Onze Christelijke Bibliotheek (OCB) slagen er niet in het juiste boek te kiezen. Zes procent begint ronduit ongemotiveerd te lezen. Onder vrouwen is dat percentage zelfs twee keer zo hoog. Bij veel OCB-leden neemt de motivatie tijdens het lezen eerder af dan toe. Bijna de helft wordt nog minder enthousiast, slechts één op de zes voelt de motivatie tijdens het lezen toenemen. Die gebrekkige motivatie bij de start van het lezen is een van de redenen dat OCB-leden hun boeken vaak grotendeels ongelezen terugbrengen.

Wat is je reactie op dit bericht? Je blijft moeite houden met de woordjes *ongemotiveerd* en *gebrekkige motivatie*? Het spijt me, het staat er echt, ik weet ook niet wat ze daarmee bedoelen, en een bronvermelding ontbreekt. Je vraagt je af of het boekenaanbod van OCB voldoende bij de vraag van plattelandsvrouwen aansluit? Ja, daar heb ik ook aan gedacht: misschien zijn de boeken te moeilijk of misschien passen ze niet genoeg bij hun belevingswereld. Toch valt het vermoedelijk allemaal wel mee met het christelijke bibliotheekbeleid. Ik heb de tekst van dit artikel namelijk wederom uit de duim gezogen. Ik beloof met de hand op het hart: hier volgt de aanhef van het echte artikel (Trouw 26/1/2008 p.4).

Juiste studie kiezen blijkt lastig voor scholieren

Van onze redactie onderwijs

Veel scholieren slagen er niet in de juiste studie aan universiteit of hogeschool te kiezen. Zes procent begint z'n studie ronduit ongemotiveerd. Onder rechtenstudenten is dat percentage zelfs twee keer zo hoog. Bij veel studenten neemt de motivatie in de loop van de studie eerder af dan toe. Bijna de helft wordt nog minder enthousiast, slechts één op de zes voelt de motivatie tijdens de studie toenemen. Die gebrekkige motivatie bij de start van de studie is een van de redenen dat studenten vaak al snel afhaken.

Dat klinkt al veel geloofwaardiger, vind je niet? Het gaat niet over volwassen academici of trouwe bibliotheekbezoeksters, maar over onvolwassen scholieren en studenten. Het sluit naadloos aan bij wat je altijd al dacht: ze zijn ongemotiveerd. De redactie weet precies de juiste snaar te raken. Maar dat is ook net het probleem: de onderwijsredactie verzaakt haar professionele verantwoordelijkheden.¹ Zij geeft ruim baan aan vooroordelen en maakt scholieren en studenten zwart:

- Door percentages op te voeren, doet de redactie het voorkomen dat zij feiten rapporteert. Maar zij laat haar bron ongenoemd waardoor de uitspraken oncontroleerbaar zijn. De opbouw van het bericht is in strijd met de regels der logica, maar zij houdt haar uitspraken zo vaag dat allerlei vooroordelen gevoed worden.
- De redactie haspelt twee dingen door elkaar: de diffuusheid en gebrekkige fundering van de *studiekeuzemotieven* enerzijds en de sterkte van de *studiemotivatie* anderzijds. Studiekeuzemotieven zeggen waarom je iets kiest en studiemotivatie zegt hoe hard je er tegenaan gaat. In vele opleidingen ziet men kans de selectieve propedeuse zodanig in te richten dat het gros van de eerstejaarsstudenten binnen enkele maanden alle studiemotivatie verliest. Door studievertraging en gedwongen leegloop wordt de ellende compleet. Maar met studiekeuzemotieven heeft dat niet zoveel te maken.
- De redactie schuift de zwartepiet geheel en al naar de studenten. Als je aan afhakers vraagt waarom ze de eensgekozen studie verlaten, dan zeggen velen: omdat ik de verkeerde studie heb gekozen. Ja, dank je de duivel, maar daarmee is nog niets gezegd. Pas als je dóórvraagt komen de ware overwegingen naar

voren: ik heb te weinig studiepunten gehaald, de eerstejaarsvakken waren te moeilijk voor mij, het tempo lag te hoog, mijn studie-inzet was onder de maat, de onderwerpen boeiden me niet, ik zie het beroep bij nader inzien niet zitten. Het is wat al te gemakkelijk om fricties tussen vraag en aanbod bij voorbaat op tekortkomingen van de vragende partij (de student) te schuiven.

Het bovenstaande verhaal gaat over de kwaliteit van een stukje onderwijsjournalistiek, maar waar ik naar toe wil is de kwaliteit van het professionele handelen in het onderwijs. Tot de beroepsethiek van onderwijsprofessionals behoort dat ze onbevagen naar hun leerlingen of studenten kijken en zich niet door vooroordelen laten leiden. In de praktijk kunnen ze hun curricula en activiteiten niet 100% op de kenmerken van iedere individuele leerling of student afstemmen. Maar het is onethisch als ze daar zelfs niet naar streven en zich uitsluitend laten leiden door stereotiepe beelden van 'de' leerling of student.

Het bewaren van professionele onbevagenheid is een helse opgave omdat onderwijsprofessionals voortdurend met stereotiepe beelden bestookt worden. Ik maak me boos over zo'n stukje in Trouw, niet alleen omdat het vooroordelen bij het publiek versterkt maar ook omdat 't het zelfbeeld van leerlingen en studenten en het moreel van de professionals kan aantasten.

Zo'n stukje in Trouw is een symptoom van een vergiftigende kringloop. Door managers, bestuurders en politici worden graag stereotypen gehanteerd, want dat maakt beleidsproblemen een stuk eenvoudiger en de oplossingen een stuk goedkoper.² De beleidsuitspraken en statistieken over 'de' leerling of student worden kritiekloos door onderwijsjournalisten overgenomen. En ook de onderwijsprofessionals zelf staan aan de verleiding bloot hun wereld door middel van stereotypering te vereenvoudigen. Ze lezen de krant, en in de koffiekamer of bij de borrel worden ze het er gauw over eens: 'de' leerling/student is ongeschikt, ongemotiveerd en lui. De kringloop raakt rond als deze 'professionele' observaties vervolgens weer bij de managers, bestuurders, politici en onderwijsjournalisten op tafel komen.

De onderwijsprofessionals op de werkvloer zijn de enigen die deze vergiftigende kringloop kunnen doorbreken. Door te blijven geloven in hun leerlingen en studenten. Door misleidende statistieken en halve beleidswaarheden dóór te prikken. En door publiekelijk te protesteren tegen stereotiepe beelden waarmee hun leerlingen en studenten collectief worden zwartgemaakt.

Wes Holleman
weblog onderwijs 27-1-2008
www.onderwijsethiek.nl

---

¹ Ik wil overigens niks kwaads zeggen van de jaarlijkse Trouw-bijlage *School & Beroep* waar het gewraakte artikel naar verwijst.

² Voorbeelden te over: het efficiënte beginniveau, de zesjescultuur, de jansaliegeest van leerlingen die (gemiddeld) vijf klokuren school per dag nog te veel vinden, de lage studie-inzet van de (rekenkundig-gemiddelde) student.